

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 894 din 16.12.2020

Dosar nr.: 298/2020

Petiția nr.: 2522/04.05.2020

Petentă:

Reclamați: , McCann PR România

Obiect: afișe cu caracter blasfemiator

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

2

3. McCann PR România - București, str. George Enescu 11

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Sesizarea vizează lansarea în mai multe orașe din țară, inclusiv București și Iași, a unor afișe cu caracter blasfemiator în care icoana Mântuitorului Isus Hristos și a Sfintei Fecioare Maria au fost reinterpretate și reprezentate în echipamentele unor medici.

III. Procedura de citare

5. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

6. Părțile au fost de acord.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

7. Petenta arată că reclamatele au lansat în spațiul public din mai multe orașe, inclusiv București și Iași, o serie de afișe cu caracter blasfemiator în care icoana Mântuitorului Isus Hristos și a Sfintei Fecioare Maria au fost reinterpretate și reprezentate în echipamentele unor medici.

Astfel, petenta consideră că reclamate au dorit să transmită publicului larg, cu rea voință, ideea că nu există Dumnezeu și că trebuie să ne închinăm medicilor și nu lui Isus și Fecioare Maria.

8. Petenta invocă în drept Legea cultelor nr. 489/2006, art. 13 alin. 2, conform căreia "În România

sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și învrăjbire religioasă, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase. ”

9. Nu în ultimul rând, petenta arată că învrăjbirea religioasă într-o perioadă atât de dificilă cum este cea pe care o trăim, în care bisericile sunt închise, aduce greve prejudicii credincioșilor ortodocși.

Sușinerile reclamatei

10. Reclamata invocă excepția de necompetență a Consiliului din două considerente: primul are legătură cu modul în care este redactată petiția, respectiv interzicerea și sancționarea acestei “manifestări” și retragerea afișelor din spațiul public, CNCD neavând competență în a soluționa aceste aspecte ci doar instanța de judecată. Cel de al doilea considerent are legătură cu motivarea în drept a petiției, respectiv invocarea art. 13 alin. 2 din Legea 489/2006, competența soluționării ar fi determinată de Legea cultelor nr. 489/2006.

Mai mult, reclamata susține că pe rolul CNCD mai există o plângere identică, același obiect, aceleași reclamate, Dos nr. 294/2020 în care CNCD a invocat, din oficiu, excepția de necompetență raport la obiectul plângerii.

11. Pe fondul cauzei, reclamata susține că, în contextul COVID-19, în colaborare cu au conceput și organizat o campanie națională de expunere a recunoștinței față de personalul medical care ajută în lupta cu acest virus.

McCann Profesional Communication SRL nu a fost impliată în această campanie națională, petenta indicând în mod eronat această societatea din grupul de firme McCann din care face parte și reclamata. Această campanie s-a concretizat în crearea unor ilustrații ce prezintă anumiți sfinți în ipostaza de medici (având aplicate stetoscopae, măști și mănuși chirurgicale etc), reprezentând viziunea artistică a creatoarei acestor ilustrații, respectiv , ilustrații care au fost afișate pe panouri publicitare în diferite orașe ale țării.

Reclamata susține că această campanie a avut doar scopul de a încuraja și de a exprimat respectul și recunoștința față de medici într-un moment în care aceștia erau cei mai expuși pericolului de îmbolnăvire, prin compararea acestora cu niște sfinți, într-o concepție artistică, neavând nicio intenție de a transmite ideea că “nu există Dumnezeu și trebuie să ne închinăm medicilor”, așa cum susține petenta.

12. Reclamata consideră că trebuie pus în balanță faptul că petenta s-a simțit lezată de viziunea artistică și libertățile fundamentale de gândire, opinie și exprimare și trebuie observat că cele din urmă nu pot fi cenzurate.

Motivele de fapt și de drept

13. Pe cale de excepție, Colegiul director va analiza excepțiile invocate în cauză.

14. În acest sens, Colegiul respinge excepția de necompetență a Consiliului, invocată de partea reclamată, întrucât CNCD-uli îi revine competența de a analiza orice plângere care prezintă prezumția de discriminare a unei persoane ori categorii de persoane. Astfel, Colegiul s-a pronunțat în nenumărate rânduri asupra petițiilor având ca obiect afișe, panouri publicitare ori reclame, care prin mesajul transmis, lezează demnitatea.

15. În ceea ce privește competența Consiliului de a obliga partea reclamată să retragă afișele din spațiul public, Colegiul director admite excepția de necompetență a instituției, competența în acest sens revenind instanței de judecată.

16. Pe fonul plângerii, Colegiul reține lansarea în mai multe orașe din țară, inclusiv București și Iași, a unor afișe în care icoana Mântuitorului Isus Hristos și a Sfintei Fecioare Maria au fost reinterpretate și reprezentate în echipamentele unor medici.

17. În drept, Colegiul director se raportează la libertatea de exprimare și corelativ la dreptul de a nu fi supus discriminării. Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratatamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratatând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

18. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoii imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

19. Raportându-ne la obiectul petiției supus dezbaterii Colegiului Director, **trebuie analizat dacă promovarea și distribuirea afișelor** în care icoana Mântuitorului Isus Hristos și a Sfintei Fecioare Maria au fost reinterpretate și reprezentate în echipamentele unor medici, reprezintă acțiuni de defăimare și învrăjbre religioasă prin care credincioșii ortodocși din România li se încalcă un drept fundamental, respectiv libertatea religioasă.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în Art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” și precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”

Scopul Convenției Europene a Drepturilor Omului constă în protejarea drepturilor nu teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective; prin urmare, drepturile enunțate nu generează numai simple obligații de abținere, ci reclamă uneori măsuri pozitive din partea statului contractant.

Legislațiile naționale, ca și art. 9 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, proclamă și garantează libertatea de gândire, conștiință și religie, precum și libertatea de exprimare, acestea constituind fundamente esențiale ale unei societăți democratice, condiții primordiale ale progresului acesteia.

20. Posibilitatea fiecărui individ de a îmbrățișa și de a exprima în orice domeniu propriile concepții, trăiri și idei reprezintă o problemă vastă, “un drept individual, ce ține de libertatea spirituală a fiecărei persoane dar și un drept convivial, facilitând comunicarea cu ceilalți” [1]. Libertatea de exprimare este un drept neobisnuit întrucât, pe de o parte, creează un mediu interactiv, un spațiu al dialogului, iar pe de altă parte, implică un drept la critică, aducând atingere intereselor legitime ale altor persoane.

Libertatea de exprimare, reglementată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, implică două elemente interdependente, libertatea de opinie și libertatea de a recepta sau de a comunica informații fără restricții. Garantând pluralismul ideilor și concepțiilor, toleranța, aceasta acoperă toate activitățile umane – politice, comerciale, culturale, științifice, artistice. În *cauza Müller contra Elveției* din 24 mai 1986, Curtea a subliniat ca art. 10 din Convenție înglobează și libertatea creației artistice. Comunicarea artistică constă în transmiterea mesajului artistic de la creator la receptor prin intermediul operei de artă.

Art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului constituie prevederea cheie cu privire la libertatea de gândire. Libertatea de exprimare nu poate fi disociată de recunoașterea libertății de gândire, conștiința sau religie, a libertății de a-ți manifesta opiniile față de ceilalți membri ai societății. În timp ce art. 9 protejează dreptul de a comunica anumite convingeri, idei structurate, cu o anumită pondere în viața socială, art. 10 apare dreptul de a primi informații de orice natură, precum și dreptul de a-ți exprima orice idee, fără ca aceasta să capete o anumită “stare de convingere”, chiar și pe cele care pot soca sau deconcerta pe cei din jur, cu excepția celor care nu sunt compatibile cu valorile unei societăți democratice [3].

Un stat poate limita exercitarea drepturilor și a libertăților garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dar cu îndeplinirea a trei condiții – ingerința să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Art. 9 par. 2 enumeră scopurile legitime – siguranța publică, protecția ordinii publice, a sănătății și a moralei publice precum și drepturile și libertățile celorlalți.

21. În prezenta speță, afișele nu instigă la ură, nu încalcă siguranța publică și protecția ordinii publice, a sănătății ori moralei publice, ci este doar un mod de exprimare a recunoașterii față de medicii din România într-un moment în care aceștia erau expuși pericolului de îmbolnăvire. Pe afișele analizate nu sunt expuse mesaje care să transmită ideea că “nu există Dumnezeu și că trebuie să ne închinăm medicilor”.

22. Având în vedere argumentele prezentate mai sus, Colegiul director consideră că faptele nu constituie acte de discriminare astfel cum sunt definite prin prevederile O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, ci se încadrează în limita libertății de creație.

Opinie separată exprimată de Claudia Sorina Popa – membru în Colegiul Director

23. Consider că, amestecarea simbolurilor religioase cu simboluri din zona medicală, și anume **promovarea și distribuirea afișelor** în care icoana Mântuitorului Isus Hristos și a Sfintei Fecioare Maria au fost reinterpretate și reprezentate în echipamentele unor medici, reprezintă acțiuni de defăimare, prin care credincioșilor din România li se încalcă un drept fundamental, respectiv libertatea religioasă.

Venerarea Fecioarei Maria joacă un rol important deopotrivă în biserica ortodoxă, cea catolică, cea anglicană și cele orientale. Un număr foarte mare de biserici și catedrale îi poartă numele.

Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se include și libertatea creației chiar și a celei nepopulare sau atipice.

Consider că, în acest context, modalitatea prin care s-a încercat a aduce mulțumire cadrelor medicale într-un moment extrem de delicat privind sănătatea tuturor românilor nu se încadrează în sfera noțiunilor nepopulare sau atipice, ci, mai degrabă, rezultatul acesteia a fost cel al unei deformări aduse celor mai importante simboluri religioase și anume icoana Mântuitorului Isus Hristos și a Sfintei Fecioare Maria.

Atribuirea unei puteri divine actului medical, în speță cadrelor medicale, consider că aduce atingere inclusiv unei categorii profesionale extrem de competente și respectate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 7 voturi pentru și un vot împotrivă,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele nu reprezintă discriminare conform prevederile O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată
2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte;

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita:

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 16.12.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN - Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN –Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiului director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 06.01.2021

Redactat și motivat de A.P.G. și H.G

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.